

נחלתנו

ידיעות שבועי של מכון "נחלת צבי"

גליון תק"פ - פר' ויקהל / פרה - תשפ"ה

מי יודע ומי מכיר?

[א]

במגן אברהם (סי' תכח סק"ח) כתב וז"ל: ...וכן נוהגין לקרות ללוי את פרשת העגל וקורין אותה בקול נמוך. עכ"ל. וכן מובא בבאר היטב, אבל במשנה ברורה משמיט מנהג זה שדווקא ללוי קורין את פר' העגל. מי יודע איך המנהג בחצרות חסידיים בזה? [נתקבל מהרב ברוך הכהן כ"ץ]

[ב]

בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" (דפוס הראשון קארעץ תק"ם) בשער הספר כתב וז"ל: "ועל ידי השתדלות והתאמצות הני תרי שותפי המפורסמים בשמותם אשר הם מעולם אנשי השם, ה"ה האחד המיוחד הרבני המופלג הישיש הזקן זה קנה חכמה כ"ש מוהר"ר שמעון במוהר"ר יהודא ליב אשכנזי, וחשני בדומה לו ה"ה הרבני המופלג בתורה ובחסידות וביראה הנגיד מוהר"ר שלמה בהנגיד מוהר"ר אברהם מלויצק יצ"ו ישלם הי פעלם ותהי משכורתם שלימה אכ"ר" - עכ"ל השער.

בקובץ "שפתי צדיקים" (גליון י"ב, עמוד מב - ס) מופיע מאמר בשם "שם משמעון" הדן בהרחבה בג' רבי שמעון השווים בשמותיהם מי הם? לפי היוצא מדבריהם הוא:

[א] הרה"ק רבי שמעון אשכנזי - דייטש זי"ע שם אביו היה רבי אברהם זצ"ל, הוא חיבר ספר "נחלת שמעון" ונפטר ביום ז' חשוון תקס"ב.

[ב] הרה"ק רבי יעקב חיים שמעון מזעליחוב זי"ע שם אביו היה רבי משה זצ"ל, ונפטר ביום כ"ג אייר תקפ"ו, ושניהם מתלמידי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע.

[ג] הרה"ק רבי שמעון אודרבערג זי"ע, שם אביו רבי משה זצ"ל, יום פטירתו לא ידוע, הוא הכותב הסכמה על הספר "אור לשמים", ומוזכר בספר "מראה יחזקאל", והוא החותם על נוסח התנאים של הרה"ק מקאמארנא זי"ע כעד. הוא היה אצל הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע ואח"כ אצל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע.

וא"כ יוצא לפי"ז, - ש"הרבני המופלג הישיש הזקן זה קנה חכמה כ"ש מוהר"ר שמעון במוהר"ר יהודא ליב אשכנזי - המוזכר בשער ספה"ק "תולדות יעקב יוסף" הנ"ל הוא כבר רבי שמעון אשכנזי - רביעי, מי מכיר מי יודע מי הוא זה, או איזה פרטים עליו?

להשלמת העניין נציין:

= שבספה"ק "נחמד ונעים" מחרח"ק רבי ברוך מקאסוב זי"ע (פר' בראשית דף ו' ד"ה ולענ"ד) כתב וז"ל: ...וזה הפירוש שמעתי ממוהר"ר שמעון אשכנזי [א"ק - עכ"ל]. = ובספר "אמרי פנחס השלם" (ח"א עמוד תפ"ב אות ג') מובא כי פ"א נסעה אמו של רבי שמעון אשכנזי עם משפחתה בדרך, והגיעו ליער אחד ושמעה שמתפללים וראה שזה הוא מרן הבעש"ט הק' זי"ע עם המנין שלו, אולם העגלון הערל עמד ורעד והסתכל על מרן הבעש"ט הק' זי"ע, ושאל מי היא זה המתפלל ביער, כי היער קטן בשבילי להחבא מהפחד שנפל עלי מתפלתו - ע"כ עיי"ש. לסיומא: מי מהקוראים יכול לעשות סדר בעניין, או ע"י השוואות ממקומות אחרות, לברר מקחם של צדיקים אלו?

[ג]

שמועה שמעתי לאחרונה מפי אברך ידען, הטוען שהרב בעל "ערוך השלחן" זצ"ל עשה שימוש אצל הרה"ק ב' צמח צדיק" מויזשניטץ. כמובן שהדבר מוזר ביותר, לכן אני מבקש לדעת הישנה למישהו ידיעה מאין נוצרה שמועה זו?

[נתקבל מהרב עמרם בלום]

הידעת?!

[א]

איתא בספה"ק "אור לשמים" מהרה"ק רבי מאיר מאפאטא זי"ע (פר' צו עה"פ 'לא תאפה חמץ') וז"ל: "לא תאפה חמץ, חלקם נתתי אותם מאשי וגו' (ויקרא ו', י). נ"ל דאיתא בכתבי האר"י זלה"ה הנזהר ממשוהו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה. ע"כ צריך האדם לשמור עצמו בכל מה שאפשר, ולכן נקראת 'מצה שמורה', וזה אי אפשר לאדם שיזהר ממנו כי אם הקב"ה ישלח לו מלאכים ממונים על

השמירה וישמרו אותו. וזה פירוש 'לא תאפה חמץ, חלקם' - לשון חֶלֶק, בלי שום נדנוד חמץ, 'נתתי אותה מאשי', שאשלח לך מלאכים שישמרו אותך; שמלאכים נק' 'אשי' ". עכלה"ק.

ובספה"ק "ערוגת הבושם" מהגה"ק רבי משה גרינוולד מחוסט זי"ע בפר' צו (במקומו) מביא דברי "אור לשמים" אלה ומוסיף עליהם וזל"ק: ויש להוסיף נופך, ע"פ מה שאמר ראב"י (אבות ד, יא) "העושה מצוה אחת - קונה לו פרקליט אחד", היינו שנברא מלאך ע"י אותה מצוה. והנה "ושמרתם את המצות" (שמות יב, יז) היא מצות עשה, וי"ל שאותו מלאך הנברא ממצות עשה "ושמרתם" וגו', הוא שליח מאת המקום ית"ש שישמרהו ממשוה חמץ, והיינו דכתיב "חלקם נתתי אותה מאשי", היינו המלאך שהוא חלקם שנברא ע"י מצותם, הוא הנשלח לשליחות זו. וא"ש בס"ד. עכלה"ק.

[ב]

בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" (פר' ויקהל) כתב וזל"ק: קבלתי ממורי (הבעש"ט ה'ק') שאם אדם נותן לב שגם בכל צערו בגשמי וברוחני, הוא השי"ת בעצמו, אלא שהוא דרך לבוש - מסך הלבוש ומתבטל הצער וכל גזירות רעות. והאריך בזה. ודפח"ח.

[ג]

בספה"ק "דברי שלום" מהרה"ק רבי שלום מקוידינוב זי"ע (ווילנא תרמ"ב, בסו"ף כי תבוא) כתב וזל"ק: "למען תשכילו את כל אשר תעשון" (דברים כט, ח). י"ל ע"פ מה שה' מספר אא"ז (הוא הרה"ק רבי שלמה חיים מקוידינוב זי"ע) על הבעש"ט הקדוש, שלציצית שלו היתה חיות ונפש ממש, שהיו יכולים לנענע את עצמם בלי נענוע הגוף. כי ע"י קדושת עשיית המצוה המשיך להם נפש וחיות. וזהו שארז"ל (מנחות מד.) באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו. וזה רומז הכתוב "למען תשכילו את כל אשר תעשון", שְׁכַל וחיות, כמ"ש (קהלת ז, יב) החכמה תְּחִיָּה. עכ"ל ה'ק'.

[ד]

איתא בספר 'תורת אמת' מהרה"ק רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זי"ע (פר' כי תשא - שיתסר. צה, א), וזל"ק: שמענו אומרים בשם הרבי הקדוש איש אלקים מפה לובלין זצוקללה"ה, על שיתסר ושיבסר שהמה גם כן ימי שמחה, על סמך שאלת הגמרא (מגילה ב, א) ואימא שיתסר ושיבסר. ע"כ

ובספר 'נפלאות הרבי' (אות רצה) כתב, כי בששה עשר ובשבעה עשר באדר (שיתסר ושיבסר), חבש הרה"ק מלובלין את השטריימל ווייערעך לבן של שבת, על ראשו. ע"כ.

[ה]

[א] בספר 'אור עולם' והוא מנהגים ועובדות מהרה"ק בעל חלקת יהושע מביאלא זי"ע (נדפס תשפ"א) וזה תיאור מהשלחן ה'ק' (הטיש) שערך בעל חלקת יהושע זי"ע ביום כ"א אדר מדי שנה בהילולת הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע. שם (בעמו' רלד) כתב וז"ל: ...ואח"כ היה מכבד את החסיד רבי ישראל ראזענצווייג זצ"ל, שיספר את שלשה העובדות שהי' נוהג הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע לספר בשבת מברכין ניסן (עיין אוצר הסיפורים מערכת ליזענסק אות יד), וסיפרם כפי מה שקיבל מרבו הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע בעל שומר אמונים, שנהג ג"כ לספרם ביום כ"א אדר.

[ב] עוד מובא שם בספר אור עולם הנ"ל (עמ' רל"ז): שהקפיד שלא לעיין בספר נועם אלימלך עם אותיות מרובעות !!! אלא דייקא בתבנית שנדפס כדפוס הראשון ע"י הרה"ק רבי אלעזר זי"ע בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע.

[נתקבל מהרב ברוך הכהן כ"ץ]

[ו]

פנינים יקרים

נתקבלו מהרב שמעון מיכאל יואב הכהן ווערטהיים

[א] "איש אשר ירקח כמוהו" (שמות ל, לג), וכן גבי קטורת (שם שם, לז). לפי שאין דרך (לכאוצ"ל: שאסור. ר' במקורות ובבני"ש שבתות ט, ו. המגי"ה) להשתמש בשרביט של מלך (סנהד' פ"ב מ"ה, ושם בגמ' צה; שמו"ר פר' ח, א; רמב"ם הלכ' מלכים פ"ב ה"א ובאר"ש שם), וכן אמרו חז"ל (ר"ה כד; ע"ז מג; מנח' כח): שלא יעשה אדם בית תבנית היכל ולא מנורה של שבעה קנים.

(דעת זקנים מבעה"ת כי תשא, שמות ל, לג)

[ב] "ואת המנורה הטהורה" (שמות טל, לז). לא מצינו בשום כלי שבמשכן שנקרא 'טהור' רק המנורה [כאן] והשולחן בפרשת אמור (ויקרא כד, ד), כי לא היה עליהם שום מתן דמים.

(חזקוני כי תשא, שמות לא, ח)

[ג] ...ידוע, שלולא חטאם בעגל לא היו צריכים לשמירה על דלתות ישראל ב' פרשיות, אך כיון שחטאו - הורד עדין מעליהם; ב' כתרים שניתנו להם. לכן הוצרכו שמירה ב' פרשיות. וה' יודע למה בחר דוק באלו. (חת"ס קרח עה"פ במד' טז, כא) הברלו וגו'.

[ד] ...שבלוחות אחרונות כתיב (שמות לד, א): "וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשונים", 'כדברים אשר היו' - לא נאמר, אלא 'את הדברים אשר היו', למד שאותן אותיות שפרחו מהלוחות הראשונים - נקבעו בשניים, וא"כ היתה ממשות באותן אותיות... (כלי יקר יתרו, שמות כ, טו)

!! תגובות !!

[א]

הרב יואל טייטלבוים - לגליון תקע"ט (מדור מי יודע אות ב' סק"א): ב"נועם מגדים" פר' יתרו, בפס' זכור וגו' לקדשו (שמות כ, ז), כי באמת שבת מכפרת, כמו שאמז"ל (שבת קיח): אפי' עו"ז כדור אנוש מוחלין לו, אך אינן שתי פעולות, כמו שאמרו על טבילה בכל יום. וזהו זכור וגו', אך הזכירה תהיה לקדשו כו' שבת לה' = לא תעשה, לא שיהיה בשביל תעשה תתקן כל מלאכה מלאכת עבירה, אפילו מקצת וזהו כל, רק לקדשו. והבן היטב. עכ"ל.

פירוש: פעולת השבת לקדש וממילא מתכפר העבר ואין לו שתי פעולות, וע"ד הטבילה בכל יום שהקשו עליה א"כ מה אהני רבנן בתקנתן שלא יהיו מצוין כתרנגולין ואמרו כי ענין הטבילה אינו לתקן העבר רק להתקדש ואז ממילא לא יהיה מצוי כתרנגולין כי לא יסבול את זה, כן השבת אין ענינה לטהר את העבר אלא להתקדש וממילא נתטהר. וק"ל.

[ב]

הרב דוד צבי הירש מייזליש = לגליון תקע"ט (מדור הידעת אות א'): מה שהביא מספה"ק 'אהבת שלום' ר"פ שלח, יש לציין למש"כ בספה"ק 'פרי חיים' עמ"ס אבות (פ"ד מט"ו), וזל"ק: 'שלפני התפלה צריך האדם לקשר עצמו עם כללות ישראל, ובפרט עם היודעים את כוונת התפלה, וכמו שקבלתי לומר לפני כל תפלה בערב ובבוקר: הריני שולח תפילתי מכאן לארץ ישראל, ומאריך ישראל לירושלם, ומירושלם להר הבית, ומהר הבית לעזרה, ומעזרה לאולם, ומאולם להיכל, ומיהיכל לקדשי הקדשים, ומקדשי הקדשים להיכל לבנות הספיר, למקום שהתפללו בו אבותינו אברהם יצחק ויעקב, עם כל התפלות של כל בתי כנסיות ובתי מדרשות ויחידים של כל ישראל, ובפרט עם בנין היודעים פונת התפלה וסודותיה. ועל פונה זו אני מתפלל בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל. עכ"ל'.

[ג]

הרב חיים מאיר וסרמן = [א] בגליון תקע"ט מדור מי יודע (אות ב סק"א) נשאל לבאר מה שכתוב ב'נועם מגדים' (פר' יתרו דבור אחרון), כמו שטבילה עושה פעולה אחת, כך גם שבת לקדשו וכו' והאריך שם. ונראה לבאר דבריו. שבטהרת המקוה ישנן ב' בחינות. א', להסיר הבגדים הצואים ממנו, דהיינו להטהר מהעוונות, ו[ב'], להכניס בתוכו הטהרה והקדושה, ובטבילה אחת מסיר ממנו הרע ונטהר ונדבק בטוב.

ומה שכתב "טבילה בכל יום הוא לנוהגים כן", לאפוקי אלה שאינם טובלים בכל יום רק בערב שבת, שכתב החיד"א בספר "מורה באצבע" (ד קל"ז) "טוב לטבול

טבילה אחת להעביר הזוהמא וכו' ועוד טבילה אחת", דהיינו יותר מטבילה אחת.

ומ"ש "זכור לקדשו, וכו'", לענין "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ז), שבכל ימי החול צריך לשמור על עצמו להדבק בקונו, ולהשמר מחטא שלא יעשה היום רשע לא טוב, וזהו "ששת ימים תעשה מלאכה" (שם לה, ב), שבכל השבוע יעסוק במלאכת הקודש בתשובה ובמעשים טובים, שבוה הימים עצמם משובחים, ואז זוכרים את השבת כדי לקדשו, שמיד בכניסתו ע"י ההכנה בתשובה ומעשים טובים של ימי המעשה, נתקדש השבת, ויום השבת עצמו נעשה "שבת לה' אלקיך" (שם כ, ח), שהשבת בעצמו נעשה מקודש ומתפאר, ומקבל שעשועים ותענוגים, מזה שזוכרים השבת כל השבוע כדי לקדשו, ואז הזכירה והקדושה הן דבר אחד.

[ב] בגליון תקע"ט מדור מי יודע (אות ב סק"ב) שאלו מה פשר דברי הס' 'אור יצחק' (פר' תצוה) בשם הזוה"ק "ואת"ה וא"ו את ה"א, ובוה ישנם סודות עמוקים, אך אבינכם מעט. השם הוי"ה ב"ה וב"ש, שנאמר (ישעי' כו, ד) "כי ביה ה' צור עולמים", העולם העליון ביה והעולם התחתון ביה".

להסביר הענין נקדים מה שכתוב בזוהר (ח"ב קפא). "ואתה הקרב אליך וגו' (שמות כח, א), א"ר שמעון, לא שמש משה בסיהרא, עד דאתכליל בכל סטרין ברזא דו', כמה דאוקימנא. תא חזי, מה כתיב? "מתוך בני ישראל לכהנו לי", "לכהן לי" לא כתיב, אלא "לכהנו לי", לשמושא דיליה, לשמושא דאת דא לשמושא דיליה ודאי, לי דא את ה' לאעלא, ולשמשא ו' בה' למהוי כלא חד", ולפ"ז מובן שרצה לפרש שהחיבור בין העולם העליון לעולם התחתון, יהא כלא כחד, הוא חיבור האותיות וא"ו ה"ה, וזהו ואת"ה וא"ו את ה"א, דהיינו חיבור וא"ו לה"א.

[ד]

הרב ירוחם אלי' ראזענפעלד = [א] בגליון תקע"ז) נשאל: מי יודע פשר/מקור האימרה הידועה: "אם ישנה אהבה חזקה ביותר בין שני אנשים, בודאי עמדו זה ליד זה בשעת קבלת התורה, או שהיו זה לצד זה [בהיכל הנשמות] בגן עדן"?

כע"ז כ' בספר חסידים סי' תק"ם וסי' תתרכ"ג: "ופעמים אוהבים זה את זה כי אחר ימים רבים זרעו של זה יתחתנו ומזלם ידע ורוח אהבה דבוקה בלב של האבות".

[ב] לגליון תקע"ח (מי יודע אות ב' סק"ב): בספה"ק אמרי נועם מועדים (ח"ב לפורים מבין המחבר [הרה"ק ב' עטרת ישועה"] אות כ"ב) כתב וזל"ק: מה שנוהגין אנשי מעשה להוסיף שיתסר ושיבסר לשמוח בהם ולעשות אותם ימי משתה ושמחה, כפי הס"ד במגילה. הידוע על אנשי מעשה שנוהגים עוד היום לעשות שיתסר ושיבסר ימי משתה ושמחה!?

[ה] **אגב:** ביום י"ג באדר, הוא יום היא"צ של רבי יהודה החסיד מחבר "ספר חסידים" שנפטר בשנת ד'תתקע"ז, ואז התחיל תלמידו **רבי אלעזר בעל הרוקח** לחבר ספריו. נמצא שהרוקח מביא מנהג שנתהווה בימיו.

[ה]

הרב ישכר דוד קלויזנר = [א] בגליון תקע"ח ('מי יודע' אות ב סק"ג) הקשה: "ומרדכי לא יכרע (אסתר ג, ב) - הוא לשון עתיד, וע"פ הדקדוק ה' צריך להכתב: 'לא כרע ולא השתחוה' בלשון עבר ?

ונראה ליישב בהקדימנו הא דאיתא ב'תניא' (פרק יב): והבינוני הוא שלעולם אין הרע גובר כ"כ לכבוש את העיר הקטנה להתלבש בגוף להחטיאו... רק ג' לבושי נפש האלקי"ת לבדם מתלבשים בגוף, שהם מחשבה דיבור ומעשה של תרי"ג מצות התורה, ולא עבר עבירה מימיו **ולא יעבור עליו לעולם**,

וידועה הקושיא על כך: הרי יתכן הדבר שיהודי יכשל חלילה בעבירה וישוב בתשובה כראוי ובעבודתו אחרי התשובה יעמיד את עצמו במדרגת הבינוני, כי אחר תשובה יכול האדם להגיע אפילו למדרגת צדיק (כנ"ל בפ"א), וכל שכן שיכול להגיע למדרגת בינוני. כן יש לשאול על 'ולא יעבור לעולם', הכי אין לו בחירה חפשית !?

[ב] **כ"ק אדמו"ר זי"ע** מבאר מה שרבנו אומר 'ולא עבר עבירה מימיו [וגם] לא יעבור לעולם', אין הכוונה שבינוני לא חטא כלל במשך ימי חייו, לא זו בלבד שבפועל אין הבינוני עובר עבירה כלשהי אלא יתירה מזו הוא נמצא במצב נפשי כזה שלא עבר עבירה מימיו **ולא יעבור לעולם**, היינו שמופרך אצלו בתכלית כל ענין של עשיית חטא ועון. משל למה הדבר דומה לאכילה ביום הכיפורים, ר"ל, שהיא מושללת בתכלית אצל כל שומר תורה ומצוות, היינו שלא זו בלבד שאינו אוכל בפועל, ח"ו, אלא אפילו לא עולה על דעתו כלל לאכול, ואינו זקוק למלחמה עם יצרו שלא לאכול - וכך אצל הבינוני מופרך ומושלל בתכלית כל ענין של עשיית חטא איזה שיהיה, במחשבה דיבור ומעשה - כלומר, ברור שאין כוונת רבנו - באמרו שהבינוני לא עבר עבירה מימיו - לומר שמי שעבר עבירה פעם אחת בחייו שוב אינו יכול להיות בינוני, וכן באמרו 'ולא יעבור לעולם' אין הכוונה לומר שכל זמן שאיננו יודעים בידעה ברורה שלעולם לא יחטא לא יתכן לקרותו בתואר בינוני,

[ג] ועד"ו י"ל שהפסוק "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" בלשון עתיד, אתא לאשמעינן - עפ"ד הרבי זי"ע ב'תורת מנחם' - **הדרנים על הרמב"ם** (עמ' רפא הע' 1): "שנס פורים היה ע"י התפלה - דברי הצומות וזעקתם (אסתר ט, לא)... בימי ר"ג רבו האפיקורסין בישראל והיו מצירים לישראל ומסיתין אותן לשוב מאחרי השם, וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני האדם עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהי' בה שאלה מלפני השם לאבד האפיקורסין, וזהו **תוכן הענין דפורים** - "ומרדכי (וכן עם מרדכי) לא יכרע ולא ישתחוה" (אסתר ג, ב), שלילת הענין דע"ו **מכל וכל**, ש"היו כולם בבחי' מס"נ ממש... ולא עלה על שום א' מהם מחשבת חוץ, ח"ו" (תורה אור מגילת אסתר צז, א, קב, ד. (בהוספות) ובכ"מ). ועי' גם 'תורת מנחם' תנש"א ח"ב פר' תשא (עמ' 358).

וי"ל שזהו עומק כוונת הפסוק "ומרדכי (וכן עם מרדכי) לא יכרע ולא ישתחוה", שלילת הענין דע"ו **מכל וכל**, ש"היו כולם בבחי' מס"נ ממש... ולא עלה על שום א' מהם מחשבת חוץ ח"ו" - ע"ד מדרגת הבינוני הנ"ל

בבאבוב אין אומרים תחנון **בשיתסר ובשיבסר** ואמרו שמקורה מלובלין. בערך בשנת תשל"ג התחיל כ"ק **אדמו"ר מהר"ש** לנהוג טיש לבני הכולל ואמר שגיסו **הרה"צ מצעשינוב זצ"ל** עורר אותו ע"ז. יש ד"ת ממנו בסעודת שיתסר בשנת תשל"ט וגם משנת תשמ"א (בו חל פורים משולש, כשנתנו. **המגי"ה**). לאורך הימים נתבטלה עריכת השלחן.

[א] אין לי להוסיף על דברי ידידי **הרב שמחה פנחס שטראהלי שליט"א** (שבגליון תקע"ח מדור תגובות אות ו') רק זה ששמעתי שמקורה בלובלין, ושבבעלזא אין אומרים תחנון רק בשיתסר.

בדרך צחות אולי רמז בדברי רש"י (סנהדרין סד:) בנוגע לעבודת המולך, ל"ע: רבא אמר כמשוורתא דפוריא - אינו מעבירו ברגליו אלא קופץ ברגליו כדרך שהתינוקות קופצין **בימי הפורים**, שהיתה חפירה בארץ והאש בוערת בה והוא קופץ משפה לשפה. הרי שפורים הוא יותר מיום אחד. אין הכוונה לפורים ושושן פורים, כי כל אחד במקומו נוהג רק יום אחד.

ומרגלא הוה בפומי' דכ"ק **מר"ן** מבאבוב זצ"ל (יוד"ל: י"ב אדר) שלכן קבעו חז"ל שני ימי פורים, ולא קבעו יום אחד לכל כלל ישראל, שידעו דבעוד זמן ידרדכלל ישראל לגלות, ויתפרדו לקהילות שונות ומנהגים שונות, שידעו שאכן כך יכול להיות, שכל אחד יקיים ימי הפורים בזמניהם ובמנהגם, הגם שיש אחרים שיש להם מנהגים וזמנים אחרים.

[ב] לכאורה יכולים להקשות, איך חגגו יום ויומיים שלא שמעו מזה בכל הדורות, עד לאי אמירת תחנון ?

אולי נוכל למצוא שכבר קדמו ראשונים ביסדם מנהג ע"י מעשה שהיה, והוא: בספר **הרוקח** (סי' קי"ב) כתב: פעם אחת אירע המילה בראש השנה והחזן שהתפלל, אמר חרוז אחד של "זכור ברית" לפני הברכות (לכאוצ"ל: הברכה. **המגי"ה**) של זכרונות (עם) כשאמר "להיות לכם לאלהים, אני יי" התחיל ואמר "זכור ברית" וכו' וגמר הברכה "כי זוכר כל הנשכחות" כו' עד "זוכר הברית".

ב'כללי המילה לר' יעקב הגוזר' (דין תפלה ביום המילה דף ע') ובקצרה **ב'כללי המילה לר' גרשם ב"ר יעקב'** (דף קכ"א) כתב: פעם א' קיים רבנו **גרשום זצ"ל** המוהל מצות מילה ביו"ט של ר"ה וחזן שהתפלל באותו היום אמר חרוז אחד לפני שגמר הברכה של "זכרונות". גם [צ"ל: כלומר. הגהה שם בכלל"ה] כשאמר "להיות לכם לאלקים, אני ה'" התחיל ואמר "זכור ברית" חרוז אחד. אחרי כן גמר הברכה "כי זוכר כל הנשכחות" עד "זוכר הברית" ושבחוחו כל הקהל, כי היה טעמו כצפיחת בדבש, שכיון דעתו שיעלה זכרוננו לטובה בזכות דם ברית המילה עד זכות עקדת יצחק ועם זכות זכות דם ברית אבותינו היום ביום המשפט.

בכת"י ספר האסופות מביא: חידוש זה אירע לר' **גרשום מוהל ז"ל** כשמל את בנו יעקב ב[ר"ה ד']תתקע"ה לפרט, כשהיה לו לעשות פריעה ולא היה יכול וכו'.

בתענית וצדקה... וכשעובר הרגע ההוא - מתחלת הלבנה לזרוח ביתר עז... כשעבר הרגע ההוא בשמירה יתירה מה"חיצונים", מאיר הקב"ה בהארה גדולה ובחיבה גדולה ביתר שאת...

ועל-כן בי"ד הימים שבסוף אדר, סוף כל י"ב החדשים, צריך האיש המשכיל שמירה יותר מועילה כי הוא המתקה והכנה על העתיד. וזהו שאמרו חז"ל: הרוצה שיתקיימו נכסיו, פי' הרוצה שיצליחו י"ד ימיה האחרונים של השנה... יטע בהן אדר, פי', ישמור הימים האחרונים האלה של חדר אדר, ועי"ז יקח המתקה והכנה לכל ימות השנה ("אהבת שלום", ר"ח אדר) ~ בכל מקומות מושבותיו ובאתרי נדודיו לחיזוק הדת, הורה וזו"כ"ק אדמו"ר מטאלנא זצ"ל ללמוד דברים אלה.

[ה] אהבת חסד: כשמנקים את ארון-הבגדים אין להשליך בגדי קיץ/חרף שאין בהם צורך לבני-הבית. משפחה ברוכת-ילדים או נצרכים ישמחו לקבלם. כדאי להוודע על מקום האיסוף הקרוב לבית ולהעביר לבעלי-החסד את הבגדים.

[ו] כ' באדר: היום, יו"ט במגילת תענית כי חוני המעגל נענה היום. דבר בעתו מה טוב ללמוד היום במגילת תענית פי"ב וכן במס' תענית ראש פ"ג, במש' ובגמ', על-אודות הנס (ור' בלוח "דבר בעתו" ביום ה' בזיו). גם בשנה גשומה אפשר להוסיף בברכת "שמע קולנו" שבתפלות היום "...חנונו ועננו ושמע תפלתנו. וכשם שענית לחוני המעגל בהתחנונו לגשמי ברכה כיום הזה, כן עננו בורא עולם במדת הרחמים. בוחר בעמו ישראל... כי אתה שומע...", עקב מאגרי המים החסרים >ור' "שמעתין" גל' 153: יהודה א. אלטשולר / לזהות חוני המעגל זמנו ו(מקום) פטירתו.

[ז] הא תליסר שנין נפקו מההוא יומא דאתקטר רבנא משה רעיא מהימנא דידן, הרה"ק ר' משה יהושע (בהרה"ק ר' חיים מאיר) הגר, ב' "ישועות משה" זצ"ל. יומא דהילוליה חל באותיום בשבוע בו יחול יום הילולת סבו ב' "אהבת ישראל" זצ"ל; שהיה אדוק וקשור אליו בחייו וגם לאחר פטירתו היה בבחי' "רבו המובהק"; שחל באותיום בו יחול יוהכ"פ וכו' [ככתוב בו], ומיתת צדיקים מכפרת (כיוהכ"פ).

[ח] כל ימיו דבר רבנו זצ"ל בלהט על היעוד המצופה מבן-תורה חסידי שרשי: תורה וחסידות - תרי רעין דלא מתפרשין. ר' גם במובא משו"ת "מראה יחזקאל" בלוחי הקטן בי"ט בזיו, ודא נמי הות מרגלא בפומיה זצ"ל.

[ט] "...ובפרט הוא קידוש השם גדול כשרואים תורה וחסידות יחד, שלבוש החסידות וההתנהגות החסידית בקדושה וטהרה אינה מתנגדת לרמב"ם, הרשב"א והריטב"א... אדרבה זה הוא עיקר התורה שלומדים בהתלהבות דקדושה ובקדושת הרשות..." ('מכתבי קודש-ישועות משה', ח"ב מכתב מא).

שהוא במצב נפשי כזה שלא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם, היינו שמופרך אצלו בתכלית כל ענין של עשיית חטא ועון - משל למה הדבר דומה לאכילה ביום הכיפורים, ר"ל, שהיא מושללת בתכלית אצל כל שומר תורה ומצוות, היינו שלא זו בלבד שאינו אוכל בפועל, ח"ו, אלא אפילו לא עולה על דעתו כלל לאכול, ואינו זקוק למלחמה עם יצריו שלא לאכול - וכך אצל הבינוני מופרך ומושלל בתכלית כל ענין של עשיית חטא איזה שיהיה, במחשבה דיבור ומעשה, וזהו עומק כוונת לשון העתיד שבפסוק שלפנינו, "ומרדכי (וכן עם מרדכי) לא יכרע ולא ישתחוה", שלילת הענין דע"ז מכל וכל - ובלשון אדמו"ר הזקן: ש"היו כולם בבחי' מס"נ ממש... ולא עלה על שום א' מהם מחשבת חוץ, ח"ו".

מעניינא דיומא!

נתקבל מהרב מרדכי גנוט בעל לוח 'דבר בעתו'

[א] ע"ש ויקהל/פרה: הכל (המוקפים והפרזים שעלו ירושלמה ביום א') ימשמשו בבגדי-השבת שלהם שלבשום בפורים, אם לא נותרו במו מעות או חפצים מוקצים. במקום שאין עירוב, עליהם להוציא גם דברים המותרים בטלטול.

[ב] לקראת שבת: סגולת אמירת (תחילת?) פרשת ויקהל, לשמור שבת כהלכתה ("בנין ציון", אדר"ח זיו).

[ג] י"ל טעם לקריאת פר' פרה בין פורים לפסח. כי פרה אדומה באה לכפר על מעשה העגל בו כפרו באמונת אלקי עולם, ח"ו, כמ"ש חז"ל, תבוא אמו וכו'. אכילת מצה הבאה לקראתנו לשלום, היא "מיכלא דמהימנותא" (זוה"ק). בזמן בו אנו שואלין ודורשין בהלכות פסח - קוראים פרשה זו, כי היא כמצה, שבאה לתקון הדעת, להאמין שהשי"ת אחד ואין זולתו. פס"ח מצ"ה עם ב' התיבות גימ' פר"ה... כל המנחות נאפות רק מצה, כי מצ"ה היא אמונה (גם מנחה בגימ' אמונה עה"כ). ההפך ממעשה העגל, לכן שמה מנחה (=103) כנגד מס' עגל (=103)... ("אמרי חיים").

[ד] בביצה (טו:) איתא "הרוצה שיתקיימו נכסיו - יטע בהם אדר". ולהבין זה י"ל שידוע שהלבנה פעמים נגלית ופעמים נכסית; בי"ד הימים הראשונים של החדש היא נגלית ובי"ד הימים האחרונים היא נכסית, כי מי"ד ימים ואילך... מתחלת להתקטן עד שביום כ"ט לחדש היא נכסית לגמרי, ואזי יש רגע אחד, ח"ו, של "חיצונים" יכולה להיות שליטה... ועל-כן צריך לשמור מאד את י"ד ימי החדש האחרונים, בתורה, תפלה ומעשים טובים, ובשמירת כל המידות מפני אותו הרגע, לכל תהיה בו אחיזה לרע, ח"ו... ועל-כן בכל ער"ח צריך להשמר מאד כי הוא סמוך לאותו רגע, וצריך לעשות תשובה שלמה